

«KALEVIPOJA»

uuslavastusest

«Kalevipoja» 100 aasta juubelit tähistab RAT «Estonia» Eugen Kapi balleti «Kalevipoeg» uuslavastusega.

Ballettmeister — Vene NFSV ja Eesti NSV teeneline kunstitegelane Vladimir Burmeister nimetab seekordset lavastust eriti vastutusrikkaks. Üks raskusi peitub selles, et «Kalevipoeg» on meie lavadel juba mitmes redaktsioonis etendunud.

Uuslavastuses on taotletud varasemast suuremat kompositsioonilist ühtlust ja terviklikkust. Uuel kujul on «Kalevipoeg» kolmevaatuseline. Et ekspositsiooni mitte liiga välja venitada, on balleti algusest ära jäetud Tuule, Kuu ja Päikese kosjastseenid. Kogu teost läbivale Sortsi kujule on taotletud anda mitmekülgsemaid värve. Lindale kosja tulles püüab ta oma tõelist olemust varjata, ennast heas valguses näidata.

Erinevalt varasematest redaktsioonidest on nüüd ka Linda kaju antud täiesti tantsulisena. Tantsulise elemendi suurendamine pantomiimilise arvel iseloomustab üldse kogu lavastust. Eelkõige puudutab see Kalevipoja enda kaju lahendust. Täiesti uue numbrina näeme nüüd esimeses vaatuses Kalevipoja ulatuslikke variatsioonid — seega on kangelasele kohe antud tantsuline iseloomustus, see on nagu tema tutvustamine. Samuti on Kalevipoja jaoks loodud teises vaatuses uus möögatants. Kalevipoeg peab olema balletlik kaju, kuid seejuures mitte mõni abstraktne muinasjutuprints, vaid talupoja poeg. Seda taotleavad nii helilooja kui ka ballettmeister.

Balleti dramaturgilise terviklikkuse huvides jäävad seekordset lavastusest välja võistlusemärgid ja Kalevipoja kuningaks kroonimine, samuti ka linnuse ehitamine — episoodid, mis paratamatult kipuvad muutuma illustriivseks. Kalevipoega on näidatud peamiselt oma maa vabaduse kaitsjana, kurjuse jõudude vastu peetava võitluse juhina. Seejuures ei tohiks Kalevipoja kaju jääda ühekülgses, sest me näeme teda nii võitluses kui ka esimese vaatuse rahvapeol teiste hulgas lõbutsemas; näeme tema muret ja leina ema pärast ja tärkavat armastust Saarepiiga vastu ning hingevalu ja südametunnistusepiinu tütarlapse hukkamise tõttu.

Balletižanr nõuab lüürikat — seepärast on «Kalevipoja» uuslavastuses märksa suurendatud Saarepiigaga seotud stseenide osatähtsust. Balleti teises vaatuses on nüüd kaks saarepilti. Teises pildis näeb Soomest möödgaga tagasi pöörduv Kalevipoeg merest varjana tõusmas uppunud Saarepiigat. Suur tantsuline episood vastaks siin umbes Saarepiiga laulule eeposes. Kalevipoja meeleheidet ja südamevalu kasutab ära kurikaval Sorts, varastades mööga ja libisedes kangelasel käest. Alles viimases vaatuses õnnestub Kalevipojal pärast ränka heitlust kallale tunginud sortsilastega maa vabastada ja Sorts tema põrgukoopas kahjutuks teha.

Uus redaktsioon nõudis heliloojalt täiendavat tööd balleti muusika juures. E. Kapi sõnade järgi on säilinud umbes $\frac{2}{3}$ endisest muusikast — muu osa tuli juurde kirjutada. Eriti palju täiesti uut loomingut on Saarepiiga stseenides. Teost on žanri võimaluste piirides püütud veelgi lähendada eeposele.

Käesoleva aasta novembri lõpul toimunud esietendus on ühtlasi ka «Kalevipoja» 100. etenduseks RAT «Estonia»

lapse hukkamise tõttu.

Balletižanr nõuab liürikat — seejärel on «Kalevipoja» uuslavastuses märksa suurendatud Saarepiigaga seotud stseenide osatähtsust. Balleti teises vaatuses on nüüd kaks saarepilti. Teises pildis näeb Soomest mõõgaga tagasi pöörduv Kalevipoeg merest varjuna tõusmas uppunud Saarepiigat. Suur tantsuline episood vastaks siin umbes Saarepiiga laulule eeposes. Kalevipoja meeleheidet ja südamevalu kasutab ära kurikaval Sorts, varastades mõõga ja libisedes kangelasel käest. Alles viimases vaatuses õnnestub Kalevipojal pärast ränka heitlust kallaletunginud sortsilastega maa vabastada ja Sorts tema põrgukoopas kahjutuks teha.

Uus redaktsioon nõudis heliloojalt täiendavat tööd balleti muusika juures. E. Kapi sõnade järgi on säilinud umbes $\frac{2}{3}$ endisest muusikast — muu osa tuli juurde kirjutada. Eriti palju täiesti uut loomingut on Saarepiiga stseenides. Teost on žanri võimaluste piirides püütud veelgi lähendada eeposele.

Käesoleva aasta novembri lõpul toimuv esietendus on ühtlasi ka «Kalevipoja» 100. etenduseks RAT «Estonia» laval (arvestades ka varasemaid redaktsioone).

Kalevipoega tantsivad V. Aren ja E. Kerge, Lindat Y. Raksnevitš ja Ü. Ulla, Saarepiigat T. Koptelkov, J. Lehiste ja vabariigi teeneline kunstnik T. Randviir, Sortsi V. Loo ja I. Silla. Teistes osades näeme vabariigi teenelist kunstnikku V. Hagust, L. Kauri, A. Leisi, D. Suri, A. Tšugaid jt.

L. Järva